

УДК 17.023.32+123+124.5

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.1.10>**Борінштейн Євген Руславович**

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
вул. Старопортофранківська 26, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-0323-4457

Пальчинська Мар'яна Вікторівна

доктор філософських наук, професор,
завідувачка кафедри соціально-гуманітарних наук
Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку
вул. Кузнечна, 1, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0001-5860-9546

Арапакі Марина Володимирівна

викладач кафедри мовної підготовки
Одеського державного університету внутрішніх справ
вул. Успенська, 1, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0001-9437-0421

ЛЮДИНА МЕТАМОДЕРНУ: СОЦІОКУЛЬТУРНА ТРАНСФОРМАЦІЯ & ВІРТУАЛІЗАЦІЯ

Актуальність проблеми. *Метамодерн можна розглядати як світогляд, унікальне світо-відчуття і різновид людської сприйнятливості, який відображає специфічну чутливість, як особливий соціокультурний і соціопсихологічний код, і пряме проживання цього коду, а також як спосіб життя, спосіб переживання і мислення.*

Мета дослідження – виявити сутнісні характеристики людини метамодерну враховуючи постійну соціокультурну трансформацію та віртуалізацію.

Безпосередню **теоретико-методологічну основу роботи** складають: методи синхронії та діахронії; системний метод; діалектичний метод. Також дослідниками активно застосовувався діяльнісний підхід. Однією з теоретико-методологічних основ нашого дослідження виступає методологія Кембриджської школи.

Результати дослідження. З одного боку, метамодерн протиставляється модерну і постмодерну, але з іншого, одночасно вміщує їх в себе і взаємоузгоджує. Для метамодерну характерні постійні коливання. Метамодерн коливається між емпатією та апатією, єдністю та множинністю, цілісністю та розщепленням, ясністю та неоднозначністю...

Метамодерн являє собою нову філософію, спосіб мислення, «мислення про мислення», а також знаходження власної ідентичності в умовах соціокультурної трансформації, ґрунтуючись на якісно іншому сприйнятті світу в процесі віртуалізації.

Людина метамодерну конституюється мисленням, зверненням до думок, що призводить до ефективних рішень, чітко зазначеним переживанням власних ідей і почуттів. При цьому головною її якістю стає здатність до перемикання власних суб'єктивних позицій заради досягнення успіху і прагнення до радикальної переоцінки традиційних і історично сформованих поглядів на світ з прицілом на їх прогресивні зміни. Ці особливості визначають потреби людини метамодерну до набуття позитивної свободи, зміни системи цінностей як такої, звернення до цінності самоактуалізації.

Ключові слова: людина, модерн, постмодерн, метамодерн, людина метамодерну, свобода, позитивна свобода, осциляція, соціокультурна трансформація, віртуалізація, цінності, система цінностей.

Вступ. Глобальні зміни в цивілізації, культурі і суспільстві, що відбулися останнім часом, наштовхують нас на розуміння, що людство знаходиться в активному процесі формування нового життєдіяльного простору свого існування. Трансформації, що відбуваються в світі, спричинили за собою і докорінні зміни ключових характеристик особистості людини як представника нового часу. Що дає вченій спільноті право і можливості аналізувати сучасність як «метамодерн». Префікс «мета-» походить від терміну *metaxis*, запропонованого Платоном, і означає коливальні рухи між двома протилежностями. Теорія метамодерну, викладена голландськими культурологами Тімотеусом Вермюленом і Робіном ван дер Аккером в їх спільному есе 2010 року «Нотатки про метамодернізм» («Notes on Metamodernism»), породила безліч дискусій про те, що таке сучасність – триваючий модерн, постмодерн або нова епоха [1].

Нас, в свою чергу, перш за все цікавить виявлення комплексу ключових характеристик людини нового часу, визначення вектору її розвитку в системі «модерн – постмодерн – метамодерн», яка ставить перед науковою спільнотою завдання з виявлення фундаментальних принципів, на які спирається філософія метамодерну.

На даному етапі людина в прямому сенсі змушена балансувати на межі двох культур: модерну і постмодерну. Вона знаходиться в стані так званої осциляції, тобто коливання – цикли повного резонансу увійшли у період перманентної зміни з тією чи іншою парадигмою соціокультурних явищ, які гармонійно переходять у фазу почергового дисонансу з соціокультурними складовими як модерну, так і постмодерну. Необхідність такого лавірування не випадкова і обумовлена необхідністю створення особистої позитивної свободи для людини.

Відповідно до того, що саме приймається за основоположну і ключову рису нового модерну, дослідники нарікають епоху XXI століття все новими термінами: «цифромодернізм», «псевдомодернізм», «постпостмодернізм», «альтермодернізм» та інші. Поняття «метамодернізм» отримало найбільше поширення внаслідок своєї універсальної і всеосяжної природи, яка включає в себе весь сучасний спектр цивілізації, розглядає питання екзистенціальної сутності людини, звертаючись до досвіду минулого і заглядаючи в цифрове майбутнє [2]. Тому ми й будемо у представленій роботі характеризувати сучасний стан суспільства в цілому як метамодерн.

Метамодерн, що став новою сходинкою після епохи постмодерну, не тільки привніс свої зміни в економічний, політичний, цивілізаційний, соціальний і культурний простір, а й торкнувся безпосередньо засобу мислення й сприйняття людини. Людина метамодерну рухається і розвивається завдяки розгойдуванню між протилежностями. Вона не займає певну позицію, а балансує. Сприйняття світу, соціуму, цивілізації і культури перетворюється в єдиний смисловий потік, з якого виникає сучасна складна реальність. Всі смисли є композиційними частинами цієї істини, але в той же час важливі як самі по собі, так і як цілісне сприйняття картини світу. Є багато тенденцій формування загально-глобальної картини світу але взагалі ми можемо зазначити, що успішне створення моделі ідеального світу залежить від соціокультурної трансформації як процесу розуміння чисельних змін, які відбуваються в суспільстві. Але це є неможливим без урахування особливостей віртуалізації без котрих сучасне суспільство взагалі не існує.

Таким чином, можна позначити проблемне поле даної роботи як дослідження метамодерну в якості прагнення пізнання сучасної картини світу, що неможливо без розуміння природи суспільства XXI століття, котре (мається на увазі сучасне суспільство, хоча так можна сказати і про століття) увійшло в цикл постійних соціокультурних трансформацій і ґрунтується на віртуалізації як явищі, що перейшло зі стану феномена в стан буденного процесу.

Мета дослідження – виявити сутнісні характеристики людини метамодерну враховуючи постійну соціокультурну трансформацію та віртуалізацію.

Завдання дослідження:

1. Означити характерні риси метамодерну та його специфіку.
2. Розглянути людину постмодерну як сучасну людину.
3. Проаналізувати коливання людини постмодерну у контексті соціокультурної трансформації.

4. Уточнити роль віртуалізації у формуванні сучасної картини світу людини постмодерну.

Об'єкт дослідження – людина постмодерну.

Предмет дослідження – сутнісні характеристики людини метамодерну в глобальній площині соціокультурної трансформації & віртуалізації.

Теоретико-методологічна база дослідження ґрунтується на соціально-філософському аналізі метамодерну як основи існування сучасного суспільства. Безпосередню теоретико-методологічну основу роботи складають: методи синхронії та діахронії, які надають можливості всебічного дослідження метамодерну у філософсько-культурній площині та розуміння сутнісних основаній людини метамодерну в контекстуальному полі постійної соціокультурної трансформації та в осягненні специфіки впливу віртуалізації на особистісні характеристики людини; системний метод спрямований на логістичну дорожню карту шляху людини від постмодерну до метамодерну; діалектичний метод, що дозволяє вивести на перший план рефлексивну філософську аргументацію і теоретичні моделі людини постмодерну. Також дослідниками активно застосовувався діяльнісний підхід (на основі використання даного підходу Платоном, Аристотелем, І. Кантом, І. Фіхте, Г. Гегелем та іншими класиками філософської думки), що характеризує активність і креативність індивідуальної свідомості та обґрунтовує звернення до суб'єкту діяльності – людині метамодерну. Однією з теоретико-методологічних основ нашого дослідження виступає методологія Кембриджської школи (К. Скіннер, Д. Данн, Д. Покок), ключовим положенням якої є визнання важливості історичного контексту, де формується та чи інша концепція. Парадигма Кембриджської школи також близька нашому підходу до розуміння розвитку філософської та наукової думки та оцінки її змісту. Інші теоретико-методологічні підстави роботи: екзистенціальний аналіз С. К'єркегора, екзистенціальна комунікація К. Ясперса; герменевтична феноменологія М. Хайдеггера та його поняття «Dasein» (емпіричне існування «Я»); концепція «метамодерну», розроблена Т. Вермуленом і Р. Ван дер Аккером, як підстава для створення парадигми метамодерну; метод квадрантів Р. Декарта; синтетична філософія Г. Спенсера.

Результати дослідження. Як прийнято вважати в сучасному науковому знанні, новаторська ідея модерну зароджується в умах наукового співтовариства на рубежі XIX–XX століть, після так званої класики – періоду, який включає в себе Античність, Середньовіччя, Відродження і т. д., коли домінувало традиційне уявлення про життя, смерті і життя після смерті (тобто життя в іншому вимірі).

З настанням модерну виникає потреба в пошуку нових форм вираження людини в світі, які б значно відрізнялися від творчих ідей людини попереднього періоду. Оскільки, щоб створити щось нове, потрібно зруйнувати старе, ідеологеми модерну в суті своїй мають досить радикальну природу. Саме в цей період з'являються такі політичні та філософські ідеології, як марксизм, фашизм, нацизм тощо. Подібні метанаративи покликані укласти все в загальні смислові рамки, нав'язати єдину громадську думку, впорядкувати і взяти під жорсткий контроль свідомість і поведінку людини і суспільства.

Тобто, модерн тяжіє до створення універсального суспільства, в якому живуть ідеальні «масові люди». Яскравим підтвердженням тому є висловлювання іспанського філософа Хосе Ортега-і-Гассета: «Політика забирає у людини його сокровенне, позбавляє його самотності, і тому проповіддю загальної політизації користуються, щоб усупільнити людську особистість» [3, с. 243].

В епоху модерну подібний процес створення універсального людини включав в себе самі передові освітні технології та соціальні інститути, за допомогою яких позбавлялися від усіх «неугодних» і перевиховували тих, хто мав відмінну від загальноприйнятої думку.

У ситуації модерну суспільство розвивається в держави з жорстким тоталітарно-авторитарним режимом, де державний апарат бере на себе функцію врегулювання і регламентування.

Модерністська свідомість звеличує цінності матеріального світу, позбувшись від ідеї трансцендентного (духовного) і поставивши на чільне місце іманентне (матеріальне). З точки зору модерну пізнання універсальної істини можливо за умови використання технічних інструментів.

Прагнення пізнати таку істину дало людству безліч великих технічних винаходів: електроніку, атомну енергію, квантову фізику, хімічну промисловість і багато іншого.

Піком розвитку і в той же час краху модерністської ідеології прийнято вважати падіння Берлінської стіни. Ідеологія країн Варшавського договору була знищена, чому передувало безліч як політичних, так і культурних подій. Тому саме й ідеологія модерну у свідомості людства скінчилася крахом.

Але, на наш погляд, це ілюзія. Краще сказати, що час змінився, людина та суспільство стали іншими і вони потребують іншої системи ціннісних орієнтацій, іншої картини світу. Тому під **модерном** ми розуміємо філософсько-соціокультурну систему, базисом якої є індивідуалістична концепція людини, максимальна свобода у будь-яких проявах, зневага до традиційних морально-етичних норм, раціоналізація та професіоналізація праці, відкритість до будь-яких новацій.

Епоха постмодерну орієнтується на ідеї абсолютної свободи волі та плюралізму думок, смислів, цінностей. Новації постмодерну об'єднують в собі всю минулу філософсько-соціокультурну спадщину людства і одночасно декомпонують його на окремі складові. Французький філософ Жан Бодрійяр, винахідник терміну «гіперреальність», назвав цей процес створенням так званих симулякрів – нескінченних копій копій, де оригінальний варіант – оригінал – завжди втрачений. Для постмодерну, як правило, гра з культурною спадщиною минулих епох перетворилася на самоціль. Він характеризується перетворенням елітарної культури в масову, що є його основоположною рисою [4].

Основою життя стала масова культура. При цьому масова культура постмодерну настільки складна й багатогранна, що не тільки її споживання, але і її детальне вивчення стає вкрай захоплюючим процесом. Часто культура постмодерну одномірна. Цю особливість різні автори перетворюють в оригінальний квест з відсилань і цитат. Процес ускладнення філософсько-культурного дискурсу постмодерну не припиняється, перетворюючись на нескінченну циклічну спіраль. Таке ускладнення покликане переробити сприйняття творчого продукту в певний емоційний досвід. Однак все вищеперелічене вимагає від споживача певних розумових зусиль і застосування накопиченого соціокультурного досвіду.

В результаті знання підміняється «ерзацем знання», підморгуванням тим, хто «в темі», своєрідним заграванням зі споживачем творчого продукту. Ідеологічне гасло постмодерну: «Ніщо не істинне, і все дозволено».

У постмодерні істина перестає бути універсальною. Перш за все, постмодерн відрізняється від модерну тим, що заперечує віру в універсальну істину. Якщо модерн намагається перетворити індивіда в «універсальну людину», як в СРСР, наприклад, то постмодерн почав процес нескінченного поділу суспільства на складові, деконструюючи суспільство до рівня індивіда і індивідуального сприйняття суспільних і культурних процесів.

В епоху постмодерну Абсолютна Істина перетворюється в умовну: будь-яка істина може бути замінена іншою. Та й саме поняття істини нівелюється і втрачає будь-який сенс. Той самий метанарратив, характерний для будь-якого тоталітарного суспільства, просто відсутній.

Американський політолог Френсіс Фукуяма стверджує: «Ліберальна демократія, яка стала продуктом постмодерну, повинна стати підсумком суспільного прогресу людини. Немає ідеології, немає Бога, є кінець історії» [5, с. 64].

Для авторів цієї роботи **постмодерн** – це науковий напрям та стан свідомості людини і суспільства, якій орієнтується на: заперечення глобальних теорій, створення локальних та умовних теорій існування та розвитку будь-кого або будь-чого; соціокультурний плюралізм; розуміння різнобарвної ідентичності людини як основи буття; децентралізовану особистість; відміну масової та елітарної культури на користь немасової культури у якості основи буття (немасова культура – це культура, яка «відкрита» для кожного, вона каже, що все є культурою); відмову від детермінації подій та явищ; відсутність фундаментальних принципів пізнання, розмитість кордонів; соціокультурну відособленість; історичну відносність; невизначеність будь-якого знання.

Метамодерн, що став новим щаблем після постмодерну, не тільки привніс свої зміни у філософський, економічний, політичний і соціокультурний простір, а й торкнувся безпосередньо засобу мислення й сприйняття людини. Людина метамодерну рухається і розвивається завдяки своєрідному маятникові, розгойдуючись між протилежностями. Вона не займає певну позицію, а балансує. Сприйняття світу, суспільства, культури і, що трохи страшно, людини – перетворюється в єдиний смисловий потік, з якого виникає істина. Всі смисли є деталями даної істини (яка може нею і не бути!), але в той же час важливі як самі по собі, так і як цілісне сприйняття картини світу.

На зміну установкам минулого приходиться новий рівень свободи людини – так звана «позитивна свобода». У розумінні сучасного канадського філософа Ч.Тейлора «позитивна свобода» – це можливість і наявність ресурсів для реалізації свого потенціалу. «Позитивна свобода» передбачає свободу не тільки від зовнішніх обмежень, а й від психологічних бар'єрів. «Негативну свободу», по Ч. Тейлору, індивід знаходить в результаті свободи від зовнішніх обмежень і при наявності доступу до ресурсів (при цьому неважливо, як він вирішує нею розпорядитися). «Негативна свобода» спирається на «концепцію можливості» (opportunity-concept), а «позитивна свобода» – на «концепцію здійснення» (exercise-concept) [6, с. 188]. «Концепція здійснення» будується на почутті внутрішньої свободи індивіда і творчої, доцільної, розумної дії відповідно до свого «Я». Свободу часто розуміють обмежено, тільки як відсутність видимих жорстких обмежень, хоча набагато точніше говорити про неї і в контексті відсутності внутрішніх обмежень. Особливо даний контекст актуальний в ситуації метамодерну, це одна з перспективних тим сучасного наукового дискурсу: «є відповідна карикатурна версія негативної свободи, яка зазвичай виходить на передній план» [6, с. 189].

Деякі популярні версії, що розглядаються в науковому співтоваристві, визначають свободу лише як відсутність зовнішніх фізичних або законодавчих обмежень у правовому полі. «Єдине конкретне значення, яке може бути надано поняттю свободи, – це відсутність зовнішніх перешкод» [6, с. 191]. Однак прихильники даних версій не беруть до уваги такі причини відсутності свободи, як брак знань, соціопсихологічну пригніченість, обмеженість захоплень та інші внутрішні чинники. Тобто, метамодерн пропонує пожертвувати частиною свободи для отримання цілісної картини людини, суспільства, світу.

Говорячи про людину метамодерну, можна відзначити, що для неї створюються такі умови, коли вона може отримувати задоволення від усього. Завдяки «позитивній свободі» людина більше не обмежується жорсткими метанаративами і може керуватися лише станом внутрішнього комфорту та прийняття. Метамодерн, поєднуючи в собі серйозність модерну і іронію постмодерну, підносить над ними, забезпечуючи представникам сучасного суспільства максимально сприятливі умови для позначення і реалізації цілей, відповідних певному індивіду.

Відбувається дуже цікавий факт: в ситуації метамодерну віртуалізація призводить до того, що *Видимість* замінює *Дійсність*. Засоби масової інформації та інтернет-простір в цілому виступають єдиним інформаційним полем для комунікації не тільки людей, а й соціальних інститутів, при цьому виявляється масована атака на свідомість людей для отримання будь-якої вигоди.

На відміну від модерну і постмодерну метамодерн не є інструментом, ідеологією або філософією. Тімотеус Вермюлен і Робін ван дер Аккер в своїх роботах відзначають наступне: «у метамодерна, на даний момент, немає мети. Зараз він рухається тільки заради самого руху. Поки він пробує все, незважаючи на неминучий провал; нескінченно шукає істину, яку ніколи не очікує знайти. Якщо ви нам пробачите таку банальну метафору, метамодерн навмисно бере на озброєння подвійне послання типу «морква і осел». Як і осел, він переслідує моркву, яку ніколи не з'їсть, оскільки морква завжди недоступна. Але в точності через те, що він ніяк не може з'їсти моркву, він ніколи не припиняє переслідувати її» [1].

Виходячи з цього, стає зрозуміло, що метамодерн – це симулякр почуттів. Використовуючи якусь певну когнітивну модель, людина радикалізує світ, ставить його в рамки. «Незміцнілий індивід ділить його на «чорне» і «біле». Метамодерн же покликаний не руйнувати, а встати

над цими рамками. Ця обставина не дозволяє вважати метамодерн чіткою філософською системою» [1]. Але в цьому і криється небезпека: метамодерн, не будучи системою ні в чому, призводить до масової дезорганізації і флуктуації, коли людина в гонитві за деяким змістом, втрачає сенс життя і свого існування в цілому. Як приклад, російська агресія без ідеології, безглузда і руйнівна, що знищує людину як Homo Sapiens. Взятий в полон російський шизофашист на питання: «Навіщо ти пішов воювати?» – відповідає: «У мене зарплата – 30000 рублів на місяць, а тут платять 100000». Тобто, людина оцінила своє життя в 70000 рублів (приблизно 794 долара США).

Таким чином, нам розуміється, що метамодерн – це палиця з двома кінцями. Причому людству треба бути обережним, бо плохий кінець може привести до омніциду – самогубству людства як біологічного виду.

Тому поставимо деякі питання для розуміння метамодерну як сучасного способу буття.

1. Що є гарного у метамодерну?

Смисли і образи сучасної людини знаходяться в безперервному русі, а ідея метамодерну пропонує розглядати людину через динамічну картину його безперервного руху.

Ідеологічна залежність зруйнована в процесі сприйняття людством навколишнього світу. Позбувшись жорстких метанаративів, людина хоче більше не дозволяє піддавати себе різного роду маніпуляціям, знаходячи спосіб стати усвідомленою особистістю. Органічне чуттєве сприйняття дозволяє людині метамодерну стати частиною загальної істини і відрізняє його від людини постмодерну.

З нашої точки зору, **метамодерн** – це картина світу людини, котра основана на світогляді постійної осциляції як програмі життя, де панують: об'єктивна наука і суб'єктивний досвід; співробітництво і конкуренція; секуляризм і релігійне бачення буття; багатозначність наративів; флуктуаційна модальність, коли відношення між людьми постійно змінюються.

2. Які небезпечності для людства є у метамодерні?

Метамодерн заперечує загальне існування фундаменту будь-чого; коли метамодерн поховає постмодерн, він може поховати й людство (тому метамодерн не заперечує постмодерн, він повинен тільки поліпшувати його, максимально розкриваючи позитивні риси людини); багатозначність смислів (негативна свобода може розумітися як позитивна, мімікріувати під неї завдяки політикам і політичним рухам, партіям); постійні коливання розхитують та зрушують життя та буття людини; метамодерн – це тільки одна філософська концепція та соціальна теорія, але є й інші, які не гірші метамодерну.

3. Що зробити, щоб від впровадження метамодерну отримати максимальну користь?

На наш погляд, необхідне, по-перше, більш широке розуміння метамодерну як стратегії та технології мислення та дії людини. По-друге, не може будь-яке явище не мати у своїй сутності аніякого фундаменту. Так саме, як і модерну взагалі не існувало б без постмодерну та модерну. По-третє, необхідно розуміти потребу аналізу людини модерну як сучасної людини а ні людини майбутнього, бо, коли ми не зрозуміємо сучасну людину, то ніякого майбутнього не буде взагалі.

Людина метамодерну ґрунтується на самоактуалізації особистості, прагне самостійно конструювати світ в умовах постійної соціокультурної трансформації, весь час зростаючої віртуалізації, орієнтується на максимальну плюралізацію цінностей, творчість є сутністю його життєвої позиції і орієнтується позитивну свободу як на можливість і наявність ресурсів для реалізації свого потенціалу.

Економічні, політичні, культурологічні, психологічні проблеми XXI століття змінили наше світосприйняття, змусили людство сумніватися в правильності своїх смисложиттєвих орієнтирів, спонукали до рефлексії. Усвідомлення неможливості модерністських і постмодерністських установок вирішити актуальні проблеми привели до пошуку нових методів їх осмислення. Так і виник метамодерн. У людей постала потреба у формуванні багатовимірної картини світу, мета чого – знизити ризик потрапляння під вплив будь-якої однієї ідеї або спекулятивного обману. Звідси – величезна увага до людини метамодерну. Бурхливий розвиток цифрових

технологій зміг задовольнити даний запит, в той час як саме суспільство перейшло на новий етап розвитку. Однак ідеалістична картинка, яка виникла у людства завдяки віртуалізації, була більше віртуальною, ніж реальною. У віртуальному світі якраз все вийшло чудово. Простота зображуваного світу дозволила людству в деякому сенсі розслабитися та відпочити від турбот світу зовнішнього, що вселило оптимізм і в якості вирішення навіть найбільших проблем, пропонуючи прості, вічні і доступні кожному істини: дружба, прощення, взаємодопомога. Однак реальний світ набагато складніше віртуального. І вийде в ньому щось або світу не стане як такого залежить тільки від нас.

Висновки.

1. Метамодерн за своєю суттю є складною системою життя сучасної людини і людства в новому соціальнокультурному просторі, засновану (мається на увазі система) на постійних соціокультурних трансформаціях і коливанні всіх спільнот. Йдеться про особливий, синтетичний тип людського буття, при якому різні парадигми представлені в суспільстві одночасно. При цьому в метамодерні одночасно співіснують «люди різних епох». Цей новий стан суспільства вимагає детального дослідження та концептуалізації з позиції визнання всіх сторін сучасного життя в одночасному їх співіснуванні.

2. Людина метамодерну мультикультурна. Вона самостійно вибудовує свої ідентичності (соціальну, культурну, національну та інші), створюючи з них своєрідну власну картину світу і власну, постійно мінливу, мобільність. Для людини метамодерну характерно прагнення до постійних змін з ціллю поліпшення власного життя. Сьогодні кожен власними силами проводить верифікацію різних концепцій, пошук інформації по тій чи іншій проблемі. Іншими словами, людина метамодерна створює себе сама.

3. Людина метамодерну живе в епоху трансформації соціальної норми, людина метамодерну більше не зобов'язана «бути такою якою потрібно». Новий рівень свободи, який людина отримує в епоху метамодерну, – це так звана «позитивна свобода», яка приходить на зміну «негативній свободі» попередніх епох. «Позитивна свобода» – це можливість і наявність ресурсів для реалізації свого потенціалу. «Позитивна свобода» передбачає свободу не тільки від зовнішніх обмежень, а й від внутрішніх бар'єрів. Концепція позитивної свободи передбачає здійснення контролю над своїм життям. Однак потрібно враховувати, що людина вільна лише до тієї міри, до якої ефективно самовизначається і будує своє життя. Суть коливань людини метамодерну в контексті постійної соціокультурної трансформації полягає в постійній незадоволеності своїм життям і світопорядком, що обмежує її можливості. При цьому, ламаючи фундаментальний світопорядок, вона ламає і своє життя. І, якщо в модерні і постмодерні людина змінювала світ, то тепер вона його ламає.

4. Віртуалізація являє собою будь-яке заміщення реальності її симуляцією / образом – не обов'язково за допомогою комп'ютерної техніки, але обов'язково із застосуванням логіки віртуальної реальності. Цю логіку можна спостерігати і там, де комп'ютери безпосередньо не використовуються. Наприклад, віртуальною економікою можна назвати і ту, в якій господарські операції ведуться переважно через Internet, і ту, в якій спекуляції на фондовій біржі переважають над матеріальним виробництвом. Визначення формування сучасної картини світу у людини постмодерну за допомогою віртуалізації істотно важливе, оскільки сьогодні конкуренція образів підміняє реальність, створюючи ілюзію сенсу. Соціальний зміст віртуалізації – симуляція інституційного ладу суспільства первинна по відношенню до змісту технічного. Загальне уявлення про феномен заміщення реальності образами дозволяє змінювати не тільки особистість як таку, а змінювати ціннісні орієнтації всього суспільства. Таким чином, віртуалізація компенсує за допомогою комп'ютерних симуляцій недоліки соціальної реальності. Розробка концепції віртуалізації як моделі соціокультурної трансформації суспільства дасть можливість перетворити людину постмодерну, роблячи акцент на моральних цінностях як основі поліпшення життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. Київ: Основи, 1994. 424 с.
2. Francis Fukuyama. The End of History and the Last Man. Free Press, 1992. 432 p.
3. Jean Baudrillard. La société de consommation: ses mythes, ses structures. Publisher: † GALLIMARD, 1996. 318 p.
4. Roland Barthes. Mythen des Alltags. Germany. Berlin: Suhrkamp Verlag AG, 2010. 350 s.
5. TaylorCh. What's Wrong With Negative Liberty //The Idea of Freedom: Essays in Honour of Isaiah Berlin/A.Ryan (ed.). Oxford: Oxford University Press, 1979. P. 175–193.
6. Vermeulen Timotheus & van den Akker Robin (2010). Notes on metamodernism. Journal of Aesthetics & Culture. 2 (1): 5677.

REFERENCES

1. Orteha-i-Haset Kh. Vybrani tvory. Kyiv: Osnovy, 1994. 424 s.
2. Francis Fukuyama. The End of History and the Last Man. Free Press, 1992. 432 p.
3. Jean Baudrillard. La société de consommation: ses mythes, ses structures. Publisher: † GALLIMARD, 1996. 318 p.
4. Roland Barthes. Mythen des Alltags. Germany. Berlin: Suhrkamp Verlag AG, 2010. 350 s.
5. TaylorCh. Whats Wrong With Negative Liberty //The Idea of Freedom: Essays in Honour of Isaiah Berlin/A.Ryan (ed.). Oxford: Oxford University Press, 1979. P. 175–193.
6. Vermeulen Timotheus & van den Akker Robin (2010). Notes on metamodernism. Journal of Aesthetics & Culture. 2 (1): 5677.

Borinshtein Yevgen Ruslavovich

Doctor of Philosophical Sciences, Professor,
Head of the Department of Philosophy, Sociology and Management of Sociocultural Activities
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky
26, Staroportofrankivska str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0323-4457

Palchynska Mariana Viktorivna

Doctor of Philosophical Sciences, Professor,
Head of the Department of Social Sciences and Humanities
State University Intelligence Technologies and Telecommunications
1, Kuznechna str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-5860-9546

Arapaki Maryna Volodymyrivna

Teacher at the Department of Language Training
Odessa State University of Internal Affairs
1, Uspenskaya str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-9437-0421

A HUMAN OF THE METAMODERN AGE: SOCIO-CULTURAL TRANSFORMATION & VIRTUALISATION

The urgency of the problem. *Metamodernism can be seen as a worldview, a unique way of seeing the world and a kind of human sensitivity that reflects a specific sense, as a special socio-cultural and sociopsychological code, and the direct living of this code, as well as a way of life, a way of experiencing and thinking.*

The aim of the study is to identify the essential characteristics of a metamodern person, taking into account constant sociocultural transformation and virtualization.

The direct theoretical and methodological basis of the work consists of: synchrony and diachrony methods; system method; dialectical method. The researchers also actively applied an activity-based

approach. One of the theoretical and methodological foundations of our research is the methodology of the Cambridge School.

Research results. *On the one hand, metamodernity is opposed to modernity and postmodernity, but on the other hand, it simultaneously incorporates them and reconciles them. Metamodernity is characterized by constant fluctuations. Metamodernity oscillates between empathy and apathy, unity and multiplicity, integrity and fragmentation, clarity and ambiguity...*

Metamodernism is a new philosophy, a way of thinking, "thinking about thinking", and finding one's own identity in the context of socio-cultural transformation, based on a qualitatively different perception of the world in the process of virtualization.

A metamodern person is constituted by thinking that is directed to thoughts, which leads to effective decisions, and a clearly defined experience of one's ideas and feelings. At the same time, its main quality is the ability to switch one's subjective positions to achieve success and the desire for a radical reassessment of traditional and historically formed views of the world with an eye to progressive change. These features determine the needs of a metamodern person to acquire positive freedom, change the system of values as such, and turn to the values of self-actualization.

Key words: *man, human, person, modernity, postmodernity, metamodernity, metamodern man, freedom, positive freedom, oscillation, sociocultural transformation, virtualization, values, value system.*